

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

СИЛАБУС ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Форма навчання	денна

Викладач: Шабанова Юлія Олександрівна

Т: 050-3611100; 067-6390457

Е-mail: jshabanova@ukr.net

Ауд. 202

Днепр, 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія (нормативна дисципліна) **Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін**

Кількість кредитів – 11

Модулів – 4

Змістових модулів – 4

Загальна кількість годин – 330

Аудиторних – 148

Контрольні заходи – 16

Самостійна робота – 182

Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2

Рік підготовки: 2-й; 3-й

Семестр: 3-4-5-6

Вид контролю: іспит, бй семестр

Анотація дисципліни

Дисципліна «Філософія» викладається студентами всіх спеціальностей протягом 2 та 3 курсів (3,4,5,6 семестри). Дисципліна «Філософія» містить 4 змістовних модулів: «Релігієзнавство», «Історія філософії», «Теоретична філософія», «Етика». В межах представлених модулів розкриваються основні теоретичні ідеї та концепції стосовно становлення світогляду та еволюції мислення людства, з акцентуацією на домінуючі смисли різних культурних епох та сучасності. Дисципліна спрямована на формування у студентів аналітичного мислення та здібності вирішувати головні теоретичні та методологічні проблеми пов'язані із професійною діяльністю та життєвим цілепокладанням. В процесі опанування дисципліни пропонується аналітичний спектр міфологічного та релігійного досвіду людства як протофілософське поле культури, історико-філософський ракурс європейської філософії від Античності до Сучасності, узагальнене бачення основ картини світу, теорії пізнання, проблем людини та суспільства, широкий спектр етичних вчень та ціннісних теорій.

Мета курсу - формування філософського рівня абстрактно-теоретичного мислення та аналітичного способу сприйняття інформації на підставі умоглядно-теоретичного досвіду людства; розширення свідомості студентів до рівня сутнісних узагальнень, формування практики аналітичних висновків та перспективних моделювань професійних рішень та соціальних проектів.

Цілі курсу:

Ознайомлення із філософсько-релігійним та історико-філософським досвідом людства;

Опанування основ цілісного бачення світу та форм його системної аргументації;

Оволодіння методами та підходами теоретичного пізнання

Усвідомлення сутності природи людини та можливостей її соціальної реалізації

Освоєння системи цінностей та етичних норм із залученням до особистого життєвого простору та професійної діяльності

Опанування навичок критичного мислення шляхом виявлення сутнісного, універсального, визначального в культурних подіях та соціальних явищах.

В результаті опанування дисципліни «Філософія» студент набуває наступні вміння:

ЗК 2. Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9 Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

ЗК10 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

РН 7 Демонструвати спроможність до самостійної розробки наукової проблеми з теорії, історії або методології музики та написання музикознавчої роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

РН 9. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками для жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН 13. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН 16. Використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській, композиторській, диригентській, музикознавчій та педагогічній діяльності.

Розподіл навчального часу

Семестр (чверть)	Кількість Аудиторних годин на семестр (чверть)	Розподіл за видами занять			Кількість годин на контрольні заходи	Форма контролю
		Лекції	Практ.	Семін.		
III	32	28	-	-	4	
IV	42	38	-	-	4	залік
V	32	28	-	-	4	
VI	42	38	-	-	4	іспит
Всього:	148	132	-	-	16	

Пререквізити – результати навчання з дисциплін «Історія та культура України та «Українська мова»

Технічне й програмне забезпечення /обладнання: Курс викладається із залучення слайдо-проектора

Структура змістовних модулів

№	Тема	Кількість годин відведених на:				
		Лекційні заняття	Практичні	Семинарські	Індивідуальні	Самостійні заняття
Змістовий модуль 1. (3 навчальний семестр) «Філософський зміст релігії»						
1.	Сутність релігії її форми та функції. Проблема сутності релігії та її походження. Визначення поняття «релігія».	2				4
2.	Функції релігії. Класифікації релігій. Типи релігійних організацій.	2				2
3.	Ранні форми релігії. Загальні риси архаїчної свідомості. Синкретизм архаїчної свідомості.	2				2
4.	Рані форми релігії. Фетишизм. Тотемізм. Шаманізм.	2				2
5.	Національні релігії. Індуїзм. Час виникнення. Священні книги індуїзму. Самхіти, шастри, шрути, пурани, сутри, тантри. Основні боги індуїзму., їх експансії і аватари. Тримурті. Вішну, Шива, Брахма.	2				4
6.	Національні релігії. Конфуціанство як релігія і етична доктрина. Даосизм. Трактат Лао-дзи “даодензин”. Принцип “недіяння” як принцип духовної практики в даосизмі. Синтоїзм.	2				2
7.	Релігійні погляди слов'ян. Особливості слов'янської ментальності. Пантеон слов'янських богів. Морально-етичні основи релігійних поглядів слов'ян. Велесова книга	2				2
8.	Національні релігії. Юдаїзм. Час виникнення. Священне Писання. Письмова та усна Тора. Талмуд. Морально-релігійні обов'язки євреїв. Езотеричний юдаїзм. Вчення кабали. Кабалістична космогонія. Еманация Сефірот.	2				4
9.	Світові релігії. Визначення та ознаки. Буддизм. Історія виникнення. Палійський канон. Трипітака. (Вінаяпітака, Абхидхармапітака,	2				4

	Суттапітака). Ранній буддизм. Чотири благородні істини. Восьмирічний шлях спасіння та його моральний зміст.					
10.	Буддизм. Праджня ,шіла, самадхі. Закон взаємозалежності усіх явищ всесвіту. Закон карми. Вчення про переродження. Бхавачакра. Сансара. Нірвана. Рівновага дхарм. Напрямки у буддизмі. Хінаяна. Тхеравада.	2				2
11.	Християнство. Виникнення християнства. Взаємодія релігійних ідей і рухів пізньої античності. Маніхейство, неоплатонізм, гностицизм. Візантійське православ'я. Символ віри. Філософський зміст православних соборів.	2				2
12.	Християнство. Процес формування християнського віровчення. Патристика. Нікейський собор. Несторіанство. Монофізитство. Монофеліти. Пелагіанство. Іконоборство. Основні догмати християнства. Таїнства.	2				2
13.	Християнство. Католицизм і православ'я. Протестантизм. Основні напрямки. Християнсьтво в Україні. Сучасні православні конфесії в Україні. Томас УПЦ.	2				4
14.	Іслам. Історія виникнення. Особа Мухамеда – засновника ісламу. Священні книги. Коран і Сунна. Відношення до іудаїзму і християнству. Основні догмати ісламу. П'ять стовпів ісламу. Напрямки в ісламі. Суніти. Шиїти. Езотеричний іслам. Суфізм. Тарікат. Моральні аспекти ісламу. Шаріат.	4				4
	Контрольні заходи	4				
	Усього:	32				40
	Змістовний модуль 2 (4 семестр) „Панорама Історико-філософських вчень”					
15.	Сутність та функції філософії. Предмет філософії . Специфіка філософського знання. Функції філософії. Дофілософські типи світогляду. Особливості міфології і релігії.	4				2
16.	Структура філософського знання. Причини та умови виникнення філософського знання. Основні розділи та напрямки філософії.	2				2
17.	Філософські вчення стародавнього Сходу. Східна та західна парадигма світосприйняття. Характерні риси східного менталітету.	2				4

	Філософські вчення Стародавньої Індії. Філософські вчення Стародавнього Китаю.					
18.	Філософія Античності. Початок філософії. Натурфілософія. Мілетська школа. Учення Геракліта про буття. Діалектика Геракліта. Учення піфагорійців про число. Елеати. Вчення Парменіда про буття. Співвідношення розумового і чуттєвого пізнання. Апорії Зенона. Атомізм та детермінізм Демокрита. Вчення про пізнання Демокрита. Софісти. Протагор про людину як міру усіх речей.	4				4
19.	Філософія Античності. Сократ у пошуку істини. Маевтика. Калокагатія. Вчення Платона про Ідеї. Ідея блага. Телеологія Платона. Ейдос як закон речей. Діалектика Платона. 2Класифікація наук за Аристотелем. Завдання філософії. Категорії буття. Співвідношення матерії та форми. Вчення про рух. Ентелехія. Проблема першоджерела руху. Вчення Аристотеля про причинність. Теорія пізнання. Ознаки наукового пізнання.	2				4
20.	Філософія західноєвропейського середньовіччя. Релігійний характер філософії середньовіччя. Проблема співвідношення авторитету, розуму та віри. Тертуліан, Августин, Абеляр. Проблема універсалій. Протистояння номіналізму та реалізму. Проблема богопізнання. Схоластика. Філософія - служниця теології. Фома Аквінський. Містика. І.Флорський, І.Екхарт, Гр.Палама.	2				4
21.	Філософія доби Відродження. Гуманістична ідеологія та її антропоцентричний характер Ф.Петрарка, Піко делла Мірандолла, Л.Вала. Християнський гуманізм Е.Роттердамського. Філософія Д.Бруно. Героїчний ентузіазм. Соціально-політичні вчення. Т.Мор та Т. Кампанелла. М.Макіавеллі.	2				4

22.	Філософія Нового часу. Наукова картина світу. Проблема методу. Емпіризм та раціоналізм. Індуктивний та дедуктивний методи пізнання. Раціоналізм Р.Декарта. Роль сумніву у пізнанні. Наукове знання як система. Правила методу пізнання. Вчення про природжені ідеї. Вчення про субстанції. Дуалізм субстанції. Психофізична проблема.	2			2
23.	Філософія Нового часу. Сенсуалізм Дж. Локка. Теорія пізнання. Вплив раціоналізму Р.Декарта і сенсуалізм Дж. Локка на подальший розвиток філософії. Ф.Бекон - засновник досвідних наук. Індуктивний метод пізнання. Три типи філософів. "Ідоли", що заважають пізнанню. Філософія французького Просвітництва.	2			2
24.	Німецька ідеалістична філософія. Соціальні та гносеологічні витоки німецької ідеалістичної філософії. І Кант. Докритичний період теоретичної діяльності Канта. Критичний період. Критика чистого розуму. Головне питання теорії пізнання. Трансцендентальна естетика і трансцендентальна аналітика. Априорізм Канта. Діалектика категорій. Трансцендентальна діалектика. Ідеї про безумовне. Антиномії розуму. Критика практичного розуму. Категоричний імператив.	2			4
25.	Німецька ідеалістична філософія. Г.В.Гегель. Об'єктивний ідеалізм Гегеля. Тотожність мислення і буття – вихідний принцип філософії Гегеля. Феноменологія духу. Історизм Гегеля. Рух пізнання від абстрактного до конкретного. Вчення про поняття. Вчення про протиріччя, закони та категорії діалектики.	2			2
26.	Європейська філософія ХІХ століття Основні риси та причини виникнення некласичної філософії. Ірраціоналізм та волюнтаризм А.Шопенгауера. Песимізм та етика співстраждання. Філософія життя. Воля до влади Ф.Ніцше. Специфіка екзистенціального мислення у філософії С. К'єкегора. Феномен свідомості у філософії М.Хайдеггера. Дійсний і недійсний способи людського існування. Екзистенція як її розуміє К.Ясперс. Екзистенція і анценденція. Свідоме а підсвідоме в філософії Фрейда.	4			4

	Психоаналіз.					
27.	Європейська філософія ХХ століття. Історичні етапи розвитку позитивізму. Загальний дух позитивістської філософії, зв'язок позитивізму з наукою. О.Конт про межі пізнання і завдання науки. Ідея трьох етапів розвитку. Г.Спенсер як засновник органічної школи у соціології. Гедонізм і утилітаризм в етиці Спенсера. Теорія “нейтральних елементів” Р.Авенаріуса. Е.Мах про економію мислення. Світ як “комплекс відчуттів”.	2				2
28.	Європейська філософія ХХ століття. Логічний позитивізм. Філософія як “логічний синтаксис” наукового пізнання. Філософія марксизму. Маркс і Ф.Енгельс про матеріалістичне розуміння історичного розвитку суспільства. Поняття соціально-економічної формації. Проблема свідомості і пізнання у марксизмі. Плюралізм постмодерну.	2				4
29.	Філософська думка України. Міфо-релігійні уявлення східних слов'ян. Філософська думка Київської доби. Специфічні риси українського світогляду та філософських вчень. Розвиток філософії у Києво-Могилянській академії.	2				4
30.	Філософська думка України. Філософія Григорія Сковороди. Вчення про дві натури. Ідея трьох світів. “Пізнай себе”. Ідея “сродної праці”. Синтетичність мислення Сковороди. Кардоцентризм Панфіла Юркевича. Київська релігійна школа. Новітня українська філософія.	2				3
31	Контрольні заходи:	4				
	Усього:	42				51
Заліковий модуль 3 (5 семестр)						
„Теоретична філософія”						
32	Онтологічні основи філософії. Філософський зміст категорії буття. Буття суще, світ. Розмаїття форм буття.	2				2
33.	Онтологічні основи філософії. Субстанційність буття. Континуальність буття. Життєтворчість людського буття. Поняття свободи. Колізії практики.	4				4
34.	Свідомість. Світоглядний сенс розуміння свідомості. Ідеальне та реальне. Свідомість як	2				4

	відображення творчості.Цілісність свідомості. Свідомість як фундаментальний принцип буття.					
35.	Свідомість. Індивідуальна свідомість. Свідоме та підсвідоме. Самосвідомість. Енерго-інформаційне розуміння свідомості. Форми суспільної свідомості, їх різниця та взаємозв'язок в контексті історичного процесу розвитку суспільства.	2				4
36.	Матерія та рух. Поняття матерії. Матерія як речовина. Матерія як субстанція. Цілісність, невичерпність, системність як суттєві признаки матерії. Матерія як об'єктивна реальність.	2				4
37.	Матерія та рух. Поняття руху. Рух як атрибут матерії. Абсолютний та відносний рух. Рух як діалектичне протиріччя. Джерела руху. Простір та час. Основні ідеї теорії відносності.	2				2
38.	Матерія та рух. Діалектичне розуміння руху. Закони причинності Лінійні та нелінійні процеси. Форми руху матерії.	2				2
39.	Матерія та рух Складні, само організуючі, нелінійні, відкриті системи (Синергетика). Єдність Самодобудова цілого. Культурологічні уявлення про простір та час. Міфічний, епічний, циклічний, еліптичний, лінійний, психологічний час	4				4
40	Філософська антропологія. Ретроспектива розвитку вчень про людину в історико-філософському ракурсі. Соціокультурні виміри буття людини. Людина і природа. Людина й техніка. Людина інформаційному та діджиталізованому світі.	2				4
41.	Пізнання як об'єкт філософського аналізу. Види пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Діалектика чуттєвого та раціонального.	2				2
42.	Пізнання як об'єкт філософського аналізу Проблема істини. Абсолютна та відносна істина. Роль практики в пізнанні. Досвідно-практичні джерела пізнання.	2				4
43.	Пізнання як об'єкт філософського аналізу Пізнання як творчість. Шляхи та спроби пізнавального освоєння світу. Логіко-дискурсивний та інтуїтивний рівні пізнавального процесу.	2				4

44.	Контрольні заходи	4				
	Всього:	32				40
Змістовний модуль 4 (6 семестр)						
Практична філософія						
45.	Антропологічні виміри філософії. Проблемність людського буття. Протиріччя буття і небуття. Буття людини як буття можливостей. Проблема достоїнності людського буття.	2				4
46.	Антропологічні виміри філософії. Духовні виміри людського буття. Вихідні питання. Свідомість. Цінності. Суспільний характер людського буття.	2				4
47.	Соціальна філософія. Завдання та предмет вивчення. Соціально-філософське вчення через призму історико-філософської континуальної	4				4
48.	Комунікативні вчення 20 століття . Ю. Хабермас та його концепція незавершеного модерну. Вчення про дискурс Сьорля та Колінза	2				4
49.	Проблема ідентичності в соціокультурному вимірі. Поняття ідентичність, самоідентичність. Сучасні вчення щодо національної, політичної та культурної ідентичності.	4				4
50.	Логічний синтез історичного розвитку мислення. Формальна логіка. Закони формальної логіки. Закон тотожності. Закон суперечності. Закон неможливого третього. Закон достатнього обґрунтування. Закон переходу кількісних змін у якісні. Перерва поступовості. Діалектичний стрибок. Закон заперечення заперечення. Принцип розвитку. Категорії діалектики. Одиначне, особливе, всезагальне. Причина і наслідок. Необхідність і випадковість. Сутність і явище. Проблема логічного обґрунтування.	4				4
51.	Філософія освіти. Предмет та проблеми філософії освіти. Знанієва та діяльнісна парадигми освіти. Компетентнісний підхід в освіті як виклик часу.	4				5
52.	Естетичний синтез художньо-естетичної діяльності людини. Основні естетичні категорії. Поняття художнього твору. Художній образ Художнє мислення. Категорія прекрасного. Історизм краси.	4				4
53.	Естетичний синтез художньо-естетичної	4				4

	діяльності людини. Тілесні і духовні аспекти краси. Потворне як момент, додаток та заперечення краси. Краса і іронія. Красивість. Краса і свобода. Піднесене. Загальний принцип піднесеного. Низьке. Трагічне.				
54.	Філософська етика. Структура та функції моралі. Структура моральної свідомості. Вчинок та фактори його реалізації. Сутність моральної свободи. Евдемонізм античний.	2			4
55.	Філософська етика. Етика Аристотеля і Епікура. Евдемонізм доби Відродження. Скептицизм М.Монтеня. Теорії розумного і суспільного договору. Гельвецій, Руссо і др. Утилітаризм. Бентам. Дж.Ст. Мілль. Фрейдизм. Конфлікт культури і натури як моральний конфлікт.	2			4
56	Етика ненасильства. Етичні погляди Махатми Ганді та його етика ненасильства. Цінності. Філософські конструкти всеприйняття.	4			6
57.	Контрольні заходи	4			
	Усього:	42			51
		148			182

2. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою процесу вивчення дисципліни "Філософія". Її зміст визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для даної навчальної дисципліни "Філософія" – підручники, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій, методичні вказівки тощо.

В методичних матеріалах для самостійної роботи передбачена можливість проведення самоконтролю з боку студентів, підготовки до проведення контрольних заходів, самоосвіти та самовиховання.

Навчальний матеріал дисципліни "Філософія", передбачений навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується при проведенні навчальних занять.

Самостійна робота над навчальною дисципліною "Філософія" для студентів включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до проведення індивідуальних виступів, усних доповідей, складання плану відповідей;

Тематика самостійної роботи студентів

1. Поняття світогляду, його суспільно-історичний характер. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія.
2. Головні функції філософії.
2. Суспільно-історична природа та гуманістична орієнтація філософії.
4. Специфіка філософії Стародавнього Китаю. Головні школи давньокитайської філософії /конфуціанство, даосизм, легізм/.
5. Натурфілософські системи античних мислителів (Фалес, Анаксимандр, Зенон, Геркліт, Анаксімен). Атомізм Демокрита та Лукреція Кара.
6. Проблема людини в філософії античності (Сократ, Платон, Аристотель).
7. Філософія елінізму (стоїцизм, епікуреїзм).
8. Проблема доведення буття Бога (Тертуліан, Августин Блажений, Ф.Аквінський).
9. Проблема співвідношення віри і розуму (Фома Аквінський).
10. Натурфілософія Нового часу. Вчення про субстанцію та її атрибути (Б.Спиноза, Г.Лейбниц, Р.Декарт, Ф.Бекон).
11. Проблема методу пізнання: емпіризм та раціоналізм (Ф.Бекон,

Р.Декарт)

12. Вчення про пізнання · співвідношення розуму та віри у філософії Канта.
13. Філософія Абсолютної ідея Гегеля. Система та метод у філософії Гегеля.
14. Проблема людини, подолання її відчуження у марксистській філософії.
15. Маркс К. · Енгельс Ф. про матеріалістичне розуміння історії.
16. Вчення про людину. Концепція "сродності" у філософських поглядах Г.Сковороди.
17. Українська філософія в діаспорі (Д.Чижевський, Д.Донцов,).
18. Проблема буття та основні шляхи її вирішення в історії філософії.
19. Уявлення про матерію, рух, простір та час як форм існування світу · людини.
20. Свідомість як філософська категорія. Проблема ідеального.
21. Історичні етапи розвитку діалектики. Діалектика як вчення про усебічні · зв'язки та розвиток.
22. Проблема істини та її критерії.
23. Роль практики в пізнанні.
24. Методи та форми наукового пізнання.
25. Поняття природи. Види ставлення людини до природи.
26. Проблема життя.
27. Філософські основи теоретичних моделей аналізу суспільства: натуралізм, ідеалізм, матеріалізм.
28. Поняття суспільного виробництва та його історичні типи. Формаційний та цивілізаційний п·дходи до аналізу суспільства.
29. Суспільне буття та суспільна свідомість, їх взаємод·я.
30. Форми духовного освоїння світу людиною. Продуктивна сила суспільної свідомості.
31. Цінності в житті · людини та суспільства. Проблема вибору цінностей.
32. Проблема сенсу життя.
33. Проблема критерію суспільного прогресу.
34. Глобальні соціальні проблеми сучасності конфлікти та засоби їх усунення.
35. Проблема відчуження людини, соціальн-особистісні засоби його подолання.
36. Предмет релігі!знавства. Основні розділи релігі!знавства.
37. Походження релігії. Ранні етапи розвитку релігійних уявлень.
38. Родоплемінні релігії і їх особливості.
39. Національні релігії. Особливості ранніх і пізніх національних релігій.
40. Індуїзм.
41. Конфуціанство.
42. Синтоїзм.
43. Юдаїзм, його становлення, святі тексти, релігійна концепція.
44. Тора, її походження й закони. Основна ідея Тори.
45. Свята юдаїзму.
46. Релігія як форма суспільної свідомості (погляди філософів різних напрямків на її співвідношення з суспільним буттям, елементи релігії).

47. Погляди філософів на співвідношення релігії і філософії, релігії і науки (розум і віра, знання і віра).
48. Релігія як форма суспільної свідомості (гносеологічні, соціальні та психологічні корені релігії).
49. Структура релігії. Релігійні організації.
50. Соціальні функції релігії. Роль релігії в суспільстві.
51. Буддизм, його виникнення, основні положення й напрямки.
52. Східні ідейні джерела християнства. Юдаїзм як основне ідейне джерело християнства. Секти давнього юдаїзму. Ессеї як попередники християн.
53. Античні джерела християнства. Вплив античної філософії на ідеологію християнства (кінізм, стоїцизм, неоплатонізм).
54. Історичні умови виникнення й поширення християнства.
55. Ідеологія християнства.
56. Виникнення християнства як самостійної релігії.
57. Утворення християнської церкви.
58. Католицька церква. Її виникнення й особливості.
59. Католицизм і сьогодні.
60. Православна церква, її виникнення й особливості.
61. Католицька і православна церкви, основні відмінності між ними.
62. Православ'я в сучасному світі.
63. Протестантизм. Історичні умови виникнення протестантизму, його ідейні джерела й основні принципи.
64. Напрями і напрямки протестантизму.
65. Іслам, історія його виникнення, основні ідеї і напрямки.
66. Іслам у сучасному світі.
67. Дохристиянські релігійні уявлення на території України.
68. Поняття “язичництво”, “поганство”. “Супранатуралізм” і “історизм” у розумінні походження релігії.
69. Запровадження християнства на Русі-Україні. Його наслідки.
70. Поширення християнства на Русі. Двовір'я.
71. Основні функції моралі
72. Фактори визначення вчинку
73. Визначення моральної норми
77. Сутність поняття етики
78. Сутність моральної свідомості та її структура.
80. Моральні основи вчинку
81. Основні моральні цінності.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ВІДПОВІДНО ЗМІСТОВНИМ МОДУЛЯМ

Змістовний модуль 1. Філософський зміст релігії.

1. Поняття релігії. Основні теологічні, філософські та наукові концепції розуміння суті, змісту, структури та джерел походження релігії.
2. Релігія як особливий духовний феномен, форма суспільної та індивідуальної свідомості.
3. Релігія як галузь духовної культури людства.
4. Структура та зміст релігії.
5. Виникнення релігії. Первісна релігія, родоплемінні культури.
6. Міфологія та релігія Стародавнього Сходу (Шумеру, Вавилону, Єгипту, Фінікії, Палестини, Ассирії, Урарту, Ірану, Індії, Китаю) – за вибором.
7. Міфологія та релігія античного світу (Стародавньої Греції, Стародавнього Риму) – за вибором.
8. Сучасні національно-державні релігії: іудаїзм, зороастризм, мандеїзм, індуїзм, джайнізм, сикхізм, конфуціанство, даосизм, синтоїзм.
9. Іудаїзм: історія і сучасність.
10. Сучасні національні релігії Індії (індуїзм, джайнізм, сикхізм).
11. Національні релігії Китаю (конфуціанство, даосизм): історія і сучасність.
12. Синтоїзм – національна релігія Японії: історія, міфологія, особливості віровчення та культу.
13. Світові релігії. Буддизм, християнство та іслам: історія виникнення, географічне поширення.
14. Буддизм: історія і сучасність.
15. Ламаїзм – особливий різновид буддизму.
16. Чань-буддизм (китайський дзен) та дзен-буддизм (японський дзен): історія та сучасність.
17. Іслам: особливості віровчення, культу та церковної організації.
18. Коран і Суна – Святе Письмо та Святий Переказ мусульман.
19. Релігійний модернізм. Сучасні нетрадиційні релігійні культури.
20. Соціально-історичні передумови та ідейні джерела виникнення християнства.
21. Біблія як видатна пам'ятка світової культури, основа християнського віровчення, Святе Письмо християн: історія, структура, зміст.
22. Первісне християнство: історія поширення, перші громади християн та їх склад.
23. Становлення ранньохристиянської Церкви: складання її ієрархії та структури, виникнення церковних центрів.

24. Вселенські собори християнства та їх значення для формування системи його віровчення й культу.
25. Християнський Символ віри: історія складання, основні догмати.
26. Свята у системі християнського культу.
27. Секти, ересі та схизми (розколи) в історії первісного, раннього та церковного християнства.
28. Перший церковний розкол у християнстві V ст.: монофізитство, нехалкідонські, древні східні церкви.
29. Другий церковний розкол у християнстві XI ст. на католицизм і православ'я: причини та наслідки.
30. Католицизм: особливості віровчення, культу та церковної організації.
31. Ватикан: історія і сучасність.
32. Чернечі ордени католицизму: історія і сучасність.
33. Православ'я: особливості віровчення, культу та церковної організації.
34. Православні церкви світу: історія і сучасність.
35. Церковні унії та уніатські церкви світу.
36. Церковна Реформація XVI ст., третій розкол у християнстві і виникнення протестантизму.
37. Протестантизм: особливості віровчення, культу та церковної організації.
38. Історичні форми протестантизму: ранній, пізній та неопротестантизм.
39. Дохристиянські язичницькі вірування праукраїнських племен.
40. Феномен "двовір'я" в Україні: історія і сучасність.
41. Історія поширення, запровадження та утвердження християнства в Україні.
42. Володимирове хрещення Русі 14 серпня 988 р.
43. Християнська Церква Київської Русі у X–XII ст.
44. Історія українського християнства у XVI–XVIII ст.
45. Історія та сучасне становище українського православ'я.
46. Римо-Католицька Церква (РКЦ) в Україні: історія та сучасність.
47. Українська Греко-Католицька Церква (УГКЦ): історія та сучасність.
48. Ранній, пізній та неопротестантизм в Україні: історія та сучасність.
49. УАПЦ: історія та сучасність.
50. Історія УГКЦ в першій половині XX ст. Андрей Шептицький – видатний церковний діяч України.
51. Історія УГКЦ в др. пол. XX ст.: від Львівського собору 1946 р. та "катакомбної церкви" до офіційного відновлення у 1989р.
52. Сучасне становище конфесій українського православ'я (УПЦ-КП, УПЦ-МП, УАПЦ). Проблеми міжконфесійних стосунків. Томас УПЦ 2018 р.
53. Сучасна конфесійна карта України (існуючі в Україні релігійні конфесії, їх керівники, церковні центри, установи, навчальні заклади, кількість громад, динаміка розвитку).

Рекомендована література

Змістовний модуль 1

Основна

1. *Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М.* Релігієзнавство. – К.: Декор, 2004. – 528 с.
2. Академічне релігієзнавство: Підручник / За наук. ред. проф. А.М.Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с.
3. Аляєв Г.Є., Горбань О.В., Мешков В.М. Лекції з релігієзнавства. Полтава, 1995; К., 1996.
4. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. – К.: Знання, КОО, 1999. – 735 с.
5. Історія церкви та релігійної думки в Україні: Навч. посібник: У 3 кн. – К., 1994.
6. *Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А.* Релігієзнавство: Підручник. – К.: Наук. думка, 1999. – 252 с.
7. *Кислюк К.В., Кучер О.М.* Релігієзнавство: Підручник. – К.: Кондор, 2004. – 396 с.
8. *Петрушенко В.Л., Петрушенко О.П., Скалецький М.П.* Релігієзнавство: Навч. посібник. – Львів: Новий світ – 2000, 2005. – 420 с. .
9. Релігієзнавство: Навч. посібник / За ред. С.А.Бублика. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 496 с.
10. Релігієзнавство: Підручник / За ред. В.І.Лубського, В.І.Теремка. – К.: Вид. центр “Академія”, 2007. – 408 с.
11. Релігієзнавство / За ред. М.Ф.Рибачука. – К.: Освіта, 1997. – 239 с.
12. Релігія в сучасному світі: Матеріали до курсу релігієзнавства / За ред. Г.Зімоня; з пол. перекл. Г.Теодорович. – Львів: Свічадо, 2007. – 504 с.
13. *Ходькова Л.П.* Релігієзнавство: Підручник. – Вид. 2-е, доп. – Львів: Афіша, 2003. – 356 с.
14. *Юрій Н.Ф.* Релігієзнавство. – К.: Декор, 2006. – 408 с.
15. *Яроцький П.Л.* Релігієзнавство. – К.: Кондор, 2004. – 308 с.
16. *Яртись А. В., Васьків А. Ю.* Релігієзнавство. – Львів, 2010.

Додаткова

1. *Аксенова М., Храмов Г.* Религии мира. – М., 1996.
2. *Арестов В.М., Шудрик І.О.* Нетрадиційні релігії: суть і спрямування. – К., 1990.
3. Атлас библейской истории. – М., 1995.
4. Біблія як пам'ятка світової культури. Методичні рекомендації на допомогу вчителю літератури народів світу. – Львів, 1993. – 56 с.
5. *Балта П., Боттеро Ж.* та ін. Релігії світу. – К., 2005.
6. *Бонтам П., Брутен К.* та ін. Антична міфологія. – К., 2005.
7. *Брайчевський М.Ю.* Утвердження християнства на Русі. – К., 1988.
8. Буддизм: Словарь. – М., 1992.

9. *Валько В.* Первісне християнство. – Львів, 1997.
10. *Васильев Л.С.* История религий Востока: Учеб. пос. – М., 1988.
11. *Васьків А.Ю.* Історія Української греко-католицької церкви: Текст лекції. – Львів, 1999.
12. *Віллем Ж.-П.* Європа та релігії. – К.: Дух і літера, 2006. – 331 с.
13. *Геллей Г.* Генрі. Біблійний довідник Геллея. – Торонто, 1985.
14. *Головащенко С.І.* Історія християнства: Курс лекцій. – К., 1999.
15. *Грушевський М.* З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
16. *Гудима А.М.* Релігієзнавство: Навч. посібник. – Тернопіль, 2000.
17. *Гуревич Л.С.* Нетрадиционные религии на Западе и восточные религиозные культы. – М., 1985.
18. *Дециця М.* Малий український церковно-історичний словник. – Львів, 1994.
19. *Донаш В., Лешан В.* Загальне релігієзнавство: Навч. посіб. – Чернівці, 2005.
20. *Дохристиянські вірування / За ред. А.Колодного, Б.Лобовика, Л.Філіпович, П.Яроцького.* – К., 1996.
21. *Дьяконов И.М.* Архаические мифы Востока и Запада. – М., 1990.
22. *Ерышев А.А.* Религиоведение. – К., 1999.
23. *Закович М.М.* Релігієзнавство: Навч. посіб. – К., 2000.
24. *Ислам: Энциклопедический словарь.* – М., 1991.
25. *Історія і теорія релігії і вільнодумства.* – К., 1998.
26. *История религий мира. Энциклопедия: В 2 т.* – М., 1996.
27. *Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред. А.М.Колодного, П.Л.Яроцького.* – К., 1999.
28. *Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис) / Відп. ред. О.С. Онищенко.* – К., 1991.
29. *Історія церкви та релігійної думки в Україні: У 3-х кн.* – К., 1994.
30. *Калінін Ю.А., Лубський В.І.* Релігієзнавство: Курс лекцій. – К., 1996.
31. *Климович Л.И.* Книга о “Коране”, его происхождении и мифологии. – М., 1986.
32. *Классики мирового религиоведения. Антология / Сост. и общ.ред. А.Н.Красникова.* – М., 1996.
33. *Конфесійна карта Львівщини: інформаційно-статистичний довідник / Упор. довідника Боруцький С.Т., Петрів І.М., Помога Я.І.* – Львів, 1997.
34. *Лубський В.І., Козленко В.М., Горбаченко Т.Г.* Історія світової релігієзнавчої думки: Хрестоматія. – К., 1999.
35. *Лубський В.І., Козленко В.М., Горбаченко Т.Г.* Соціологія релігії: Курс лекцій. – К., 1999.
36. *Лубський В.І.* Релігієзнавство: Підручник для студентів вузів. – К., 1997.
37. *Лубський В.І., Лубська М.В.* Історія релігій: Підручник. К., 2003.

38. *Лубський В.І.* Релігієзнавство: Підручник для студентів вузів. – К., 1997.
39. *Любащенко В.І.* Історія протестантизму в Україні: Курс лекцій. – К., 1996.
40. *Маурітссон М.* Католицьке віровчення. – К., 1998.
41. *Мень А.* Історія релігії. В пошуках Пути, Истины и Жизни: В 7 т. – М., 1991–1994.
42. *Миркина З., Померанц Г.* Великие религии мира. – М., 1995.
43. *Митрохин Л.Н.* Философия религии. – М., 1993.
44. *Пашук А.* Українська церква і незалежність України: Монографія. – Львів, 2003.
45. *Полікарпов В.С.* Історія релігій. Лекції и хрестоматія. – М., 1997.
46. *Порублев Н.* Культу и мировые религии. – М., 1994.
47. *Поснов М.И.* Історія Християнської Церкви. – К., 1991.
48. Релігієзнавство: Навч. посіб. / За ред. Н.Г.Баканурського та ін. – К., 2004.
49. Релігієзнавство: Навч. посіб. / За ред. С.А.Бублика. – К., 1998-2000.
50. Релігієзнавство: Навч. посіб. / За ред. Н.Я.Горбача. – Львів, 2004–2005.
51. Релігієзнавство: Навч. посіб. / За ред. В.І.Лубського, В.І.Теремка. – К., 2000.
52. Релігієзнавство: Навч. посіб. / За ред. А.М.Черній. – К., 2003.
53. Релігієзнавчий словник / За ред. А.М.Колодного, Б.О.Лобовика. – К., 1996.
54. Релігії древнього Востока. – М., 1995.
55. Релігії мира. Енциклопедія: В 6 т. – М., 1996.
56. *Рибачук М.Ф.* Релігієзнавство. – К., 1998.
57. *Рижкова С.А.* Типологія релігій: Навч. посіб. – К., 1998.
58. *Рыбаков Б.А.* Язычество древней Руси. – М., 1988.
59. *Рыбаков Б.А.* Язычество древних славян. – М., 1981, 1987.
60. *Свенцицкая И.С.* Раннее христианство: страницы истории. – М.: Политиздат, 1988. – 336 с.
61. *Семеній О., Томахів В., Чернецька Л., Юрчак Н.* Релігієзнавство: Курс лекцій. – Тернопіль, 1999.
62. *Степовик Д.В.* Релігії світу. – К., 1993.
63. *Степовик Д.* Релігії, культу і секти світу. – К., 1997.
64. *Феодорит, єпископ Кирський.* Церковная история. – М., 1993.
65. *Федорів Ю.* Історія церкви в Україні. – Люблін, 1991.
66. *Фразер Дж.* Золотая ветвь. – М., 1979.
67. *Ходькова Л.П.* Релігієзнавство: Підручник. Львів, 2001, 2003.
68. *Хома І.* Нарис історії Вселенської Церкви. – Рим; Львів, 1995.
69. *Християнство и культура сегодня.* – М., 1991.

70. Яблоков И.Н. Основы теоретического религиоведения: Учеб.пос. – М., 1994.
71. Яблоков И.Н. Религиоведение: Учеб. пособие. Учеб.словарь-минимум по религиоведению. – М., 1998.
72. Янг Джон. Христианство. – М., 1998.
73. Яковлев Е.С. Искусство и мирове религии. – М., 1991.

Змістовний модуль 2
Панорама Історико-філософських вчень
Питання для самоконтролю

1. Людина і світ. Буття і свідомість.
3. Історичні типи світогляду: міф, релігія, філософія.
4. Предмет і задачі історії філософії. Періодизація філософії.
5. Передумови виникнення філософського знання. Головні риси "наївного" матеріалізму і ідеалізму у Фалеса, Анаксагора, Анаксимандра, Геракліта.
6. Елейська школа.
7. Філософські погляди Демокріта.
8. Софісти. Сократ. Сократичні школи (кінізм, мегарська школа).
9. Філософія Платона.
10. Стоїцизм. Етика Епік ура. (див. підр. під ред. Фролова стор.113 - 115).
11. Вчення Арістотеля про людину та її душу.
12. Вчення про пізнання Арістотеля. Формальна логіка і діалектика.
13. Філософська парадигма середньовічної західноєвропейської філософії. Її основні напрямки.
14. Проблема людини в філософії середніх віків. Філософія Августіна.
15. Проблема номіналізму і реалізму.
16. Філософія Ф.Аквінського.
17. Обсяг гуманістичного напрямку епохи Відродження (Т.Мор, Т.Компанелла, Н.Кузанський, Н.Макіавеллі, Дж.Мірадолла).
19. Натурфілософський напрям епохи Відродження (Дж.Бруно, Н.Кузанський, Г.Галілей).
20. Філософія емпіризму Ф.Бекона.
23. Раціоналізм Р.Декарта.
26. Філософія Французького Просвітництва ХУІІІ ст.
27. Соціально-історичні умови виникнення німецької класичної філософії її основний зміст.
28. Критичний метод Канта: проблема можливості наукового знання (природа математики, розум і розсудок, антиномії розуму, "явище" і "рідч-в-собі")
29. Філософська система Гегеля.
31. Діалектичний метод Гегеля (вчення про суперечності, закони і категорії діалектики).

32. Антропологічний матеріалізм Фейербаха
34. Проблема відчуження і його подолання в ученні К.Маркса
35. Інтерпретації марксизму.
36. Некласичні напрямки філософії XIX-XX ст,
37. Особливості сцієнтистської філософії.
38. Позитивістська філософія та її проблеми.
- 39 "Філософія життя" Ф.Ніцше.
44. Філософія екзистенціалізму.
45. Філософська концепція З.Фрейда та К.Юнга.
46. Специфіка української філософії
48. Філософські погляди Г.Сковороди.
- 49.Філософія української діаспори
- 50.Теорія ноосфери в філософії українських мислителів.
- 51.Матерія як об'єктивна реальність. Філософське поняття і наукові знання про її структуру і властивості.
- 52.Свідомість, її сутність та особливості.
- 53.Діалектика, її типи та альтернативи. Головні принципи діалектики.
- 54.Універсальні зв'язки та їх відображення у категоріях діалектики.
- 55.Пізнання, його сутність, форми, можливості.
- 56.Сенсуалізм і раціоналізм.
- 57.Поняття істина. Філософські концепції істини та її критеріїв.
- 58.Самоцінність людського життя. Тема життя і смерті у філософії. Сенс життя людини і людства.
- 59.Людина і особистість. Фактори формування, розвитку і саморозвитку особистості.
- 60.Особистість, колектив, суспільство, їх взаємодії.
- 61.Основні науково-філософські підходи до розуміння суспільства та його історії: натуралізм, ідеалізм, матеріалізм.
- 62.Суспільство як самоорганізуюча та саморозвиваюча система. Будова суспільства, головні сфери його життєдіяльності.
- 63.Нації та класи. Національні та класові відносини.
- 64.Духовне життя суспільства, духовна культура, суспільна свідомість.
- 65.Суспільство і природа. Особливості їх взаємовідносин на сучасному історичному етапі.
- 66.Сутність, причини, можливості подолання сучасної екологічної кризи.
- 67.Поняття історичного суб'єкту. Індивідуальний і соціальний суб'єкт історії.
- 68.Роль особистості в історії.
- 69.Категорія "буття", її сутність та специфіка. Основні форми буття.
- 70.Основні категорії філософії
- 71.Основні функції філософії
- 72.Мислення его сутність та основні форми
- 73.Співвідношення знання та віри.

Рекомендована література

Основна

1. Філософія: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / О.Л. Воронюк. — 3-є вид., переробл. та допов.. К., 2018. — 216 с.
2. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. — Львів : Сполом, 2014. — 276 с. — 978-966-665-970-8
3. Синиця А. Філософія : навч.-метод. посіб. / Андрій Синиця. — Львів : ЛДУФК, 2014. — 179 с. — 978-966-2328-69-1.
4. Філософія: історія, суспільство, освіта: підручник і Л, В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К. : ВПЦ "Київський ун-т", 2014. - 591 с. 8 2.
5. Філософія: навч. посіб. і [Л. В. Губерський та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. І. Ф. Надольного. - 8-е вид., стер. - К. : Вікар, 2013. - 456 с. - (Серія "Вища освіта XXI століття").
6. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. — Вид. 4-е, випр. і доп. — Львів : Магнолія плюс, 2001. — 445 с. 4.
7. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. — 4-те вид., випр. і доп. — Львів : Магнолія, 2006. — 504. — 966-8340-38-8.
8. Шабанова Ю.О., Яременко І.А., Тарасова Н.Ю. Історія філософії: сучасні комунікативні вчення: навчальний посібник — Д: Національний гірничий університет, 2012. — 120 с. Рекомендовано МОНмолодьспорт (лист № 1/11-1255 від 01.02-12)

Додаткова

1. Введение в философию. В 2ч. М., 1989.
2. Ильенков Э.В. Философия и культура. М., 1991.
3. Современная западная философия . Словарь. М., 1991.
4. Антология мировой философии. В 4 т., М., 1969-1972.
5. Асмус В.Ф. Античная философия. М., 1979.
6. Зеленкова И.Л. Беяева Е.В. Этика — Минск: Тетра-Системс, 1997.
7. Історія української філософії: Підруч. / В.С. Горський, К.В.Кислюк — К.: Либідь, 2004.
8. Історія філософії: В 3-х т. / В.Татаркевич / Пер. з пол. — Львів: Свічадо, 1997-1999.
9. Історія філософії: Підруч. / За ред. В.І Ярошовця. — К. “Київський університет”, 2007.
10. Кузнецов В.П. Немецкая классическая философия второй половины XVIII века — начало XIX века. М., 1989.
11. Лосев А.Ф. История античной философии в конспектном изложении. М., 1989.
12. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию. М., 1990.
13. Мир философии. В 2 ч., М., 1991.

14. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. – К.:Абрис, 1995.
15. Петрушенко В.Л. Філософія. Навчальний посібник. Львів., 2002.
16. Радугин А.А. Философия. Курс лекций. М., 1999.
17. Соколов В.В. Средневековая философия. М., 1979.
18. Спиркин А.Г. Философия. Учебник. М., 2001.
19. Философская энциклопедия. В 5 т., 1960-1970.
20. Філософія . Курс лекцій (ред.Бичко І.В.) Київ., 1994.
21. Філософія як історія філософії / Бичко А., Бичко І., Табачковський В., Ярошовець В. / Підручник – К.: Центр навчальної літератури , 2010 р.
22. Філософія. Навчальний посібник (ред. Надольного І.Ф.) Київ., 1997.
23. Філософія. Підручник для вузів (ред. Заіченка Г.А.) Київ., 1995.
24. Філософія: Навч. посіб. / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; за
25. Філософія: Підруч. / В.Л.Петрушенко – 4-те вид., виправл. і доповн. – Львів, 2009. – 506с.
26. Філософія: світ людини: Курс лекцій: Навч. посібник для студентів вищій навчальних
27. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН
28. Чаньшев А.Н. Курс лекций по древний философии. М., 1981.
29. Шабанова Ю.О. Філософія культури – Д.:Ліра, 2019. – 145 с.

Змістовний модуль 3

Теоретична філософія

Питання для самоконтролю

1. Предмет та тематика онтології
2. Концепції буття в історії філософії
3. Взаємозв'язок буття та Небуття
4. Свідомість: європейське та східне розуміння поняття
5. Свідомість як онтологічна категорія
6. Буття матерії: форми та види.
7. Гносеологія та її проблематика. Емпіризм Ф. Бекона.
8. “Коперніканський переворот” у гносеології. І. Кант.
9. Структура об'єкта пізнання, за І. Кантом.
10. Гносеологічний оптимізм діалектико-матеріалістичної філософії.
11. Гносеологічний релятивізм прагматизму. Інструменталістська істина.
12. Аналітична інтерпретація наукового знання. Принцип верифікації та його еволюція.
13. Що таке класична і некласична істина?
14. Що таке об'єктивна, абсолютна та відносна істина?

15. Яка модель пізнання в гносеології прагматизму, за Ч. Пірсом?
16. Які методи закріплення прагматичної віри, за Ч. Пірсом?
17. Класична наука та її критерії. О. Конт.
18. Методологія класичної науки. Кумулятивна модель класичної науки.
19. Критерії некласичної науки, некумулятивна модель розвитку. Г. Башляр.
20. Плюралізм моделей наукових досліджень. Т. Кун. І. Лакатос.
21. Постнекласична парадигма науки. Г. Гакен. І. Пригожин. П. Фохерабенд.
22. Які критерії класичної науки, за О. Контом?
23. Що таке парадигма? Яка її роль у наукових дослідженнях, за Т. Куном?
24. Які критерії постнекласичної науки, за І. Пригожиним?
25. Охарактеризуйте методологію постнекласичної науки.

Рекомендована література

Основна

1. Алексеев П.В., Панин А.В. Философия: Учебник – 3-е изд., перераб. И доп./ П.В. Алексеев, А.В. Панин. – М.: Проспект, 2005. – 608 с.
2. Балашов Л. Е. Философия: Учебник. 2-я редакция, с изменениями и дополнениями/Л.Е. Балашов. – М., 2005. – 672 с.
3. Бессонов Б.Н. Философия. Курс лекций: Учебное пособие/Б.Н. Бессонов. – М., 2002. – 318 с.
4. Бичко І.В. Філософія: Підручник для студ. вищих закладів освіти / І.В. Бичко, І.В. Бойченко, М.І. Бойченко та ін. – 2-ге вид., стер. – К.: Либідь, 2002. – 406 с.
5. Бряник, Н. В. Введение в современную теорию познания / Н. В. Бряник. – М.: Академический проект, 2003. – 288 с.
6. Миронов В.В., Иванов А.В. Онтология и теория познания/В.В. Миронов, А.В. Иванов. – М.: Гардарики, 2005. – 447 с.
7. Надольний І.Ф. Філософія: Навч. посібник для студ. і аспірантів вищих навч. закладів / За ред. І.Ф. Надольного. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вікар, 2001. – 457 с.
8. Канке В.А. Основы философии: Учебник для студентов средних специальных учебных заведений/В.А. Канке. – М.: “Университетская книга”, Логос, 2008. – 288 с.
9. Лекторский В.А. Субъект, объект, познание /В.А. Лекторский. – М.: Наука, 1980. – 358 с.
10. Лекторский В.А. Эпистемология классическая и неклассическая/В.А. Лекторский. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
11. Основы онтологии: учебное пособие / под ред. Ф. Ф. Вяккерера, В. Г. Иванова, Б. И. Липского, Б. В. Маркова. – СПб.: СПбГУ, 1997. – 280 с.

12. Петрушенко В.Л. Філософія: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти 3-4 рівнів акредитації/ В.Л. Петрушенко. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Львів: Магнолія плюс, 2005. – 506 с.

Додаткова

1. Блинников Л. В. Великие философы: Словарь-справочник/Л.В. Блинников. — 2-е изд. — М.: Логос, 2000. — 432 с.

2. Борисова Е.М., Джохадзе Н.И. Философия: Учебно-практическое пособие/Е.М. Борисова, Н.И. Джохадзе. – М.: МЭСИ, 2007. – 360 с.

3. Бучило Н.Ф., Чумаков А.Н. Философия: учебное пособие/Н.Ф. Бучило, А.Н. Чумаков. – М.: ПЕР СЭ, 2001. – 447 с.

4. Введение в философию: Учеб. пособие для вузов / Авт. колл.: Фролов И. Т. и др. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Республика, 2003. - 623 с.

5. Вишневский М.И. Философия: учебное пособие/М.И. Вишневский. – Минск: Высшая школа, 2008. – 479 с.

6. Всемирная энциклопедия: Философия / Главн. науч. ред. и сост. А.А.Грицанов. – М.: АСТ, 2001. – 1312 с.

7. Выжлецов, Г. П. Аксиология культуры / Г. П. Выжлецов. – СПб.: СПбГУ, 1996. – 148 с.

8. Голдстейн М., Голдстейн И. Как мы познаем/М. Голдстейн, И. Голдстейн. – М.: Знание, 1984. – 258 с.

9. Григорьян Б.Т. Философская антропология. Критический очерк/Б.Т. Григорьян. – М. Мысль, 1982. – 188 с.

10. Губин В.Д. Основы философии: Учебное пособие/В.Д. Губин. – 2-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 288 с.

11. Ильин В.В. История философии/В.В. Ильин. – СПб.: Питер: Питер-принт, 2005. – 731 с.

12. История философии: Учебник для вузов / Под ред. В.В. Васильева, А.А. Кротова и Д.В. Бугая. – М.: Академический Проект: 2005. – 680 с.

13. История философии в кратком изложении / Пер. с чеш. И. И. Богута. — М.: Мысль, 1991. – 590 с.

14. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін. – К.: ПАРАПАН, 2002. – 774 с.

15. Канке В. А. Философия. Исторический и систематический курс: Учебник для вузов /В.А. Канке. — 2-е изд. — М.: Логос, 1999.

16. Межуев, В. М. Идея культуры. Очерки по философии культуры / В. М. Межуев. – М.: Прогресс-Традиция, 2006. – 408 с.

17. Новейший философский словарь: 3-е изд., исправл. - Мн.: Книжный Дом. 2003. - 1280 с.

18. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. посіб./ І.В. Огородник, В.В. Огородник. – К.: Вища школа, 1999. – 543 с.

19. Скирбекк Г., Гилье Н. История философии: Учеб. пособие для студентов вузов/Г. Скирбекк, Н. Гилье. — М.: ВЛАДОС, 2000. — 800 с.
20. Феномен человека. Антология / сост. П. С. Гуревич. — М.: Высшая школа, 1993. — 349 с.
21. Философия в вопросах и ответах: учебное пособие / Под ред. А.П. Алексеева, Л.Е.Яковлевой. — М.: Проспект, 2007. — 336 с.
22. Философия: Конспект лекций / Коробкова Ю.Е. — М.: МИЭМП, 2005. — 118 с.
23. Философия: конспект лекций: учеб. пособие / В.О. Бернацкий [и др.]; под общ. ред. Н.П. Маховой. — Омск: Изд-во ОмГТУ, 2008. — 352 с.
24. Философия: Учебное пособие для высших учебных заведений (Издание 6-е, переработанное и дополненное). - Ростов н/Д: "Феникс", 2003. - 576 с. (Серия "Высшая школа").
25. Этика: энциклопедический словарь. — М.: Гардарики, 2001. — 671 с.
26. Ящук Т.І. Філософія історії: Курс лекцій. Навчальний посібник/ Т.І. Ящук. — К.: Либідь, 2004. — 536 с.

Змістовний модуль 4 **Практична філософія** **Питання для самоконтролю**

1. Предмет та тематика практичної філософії
2. Соціально-субстанційні та натуралістично-субстанційні концепції людини: марксизм, екзистенціалізм, біхевіоризм і соціобіологія.
3. Концепція людини в класичному психоаналізі (З. Фройд), неопсихоаналізі (К. Юнг, Е. Фром), трансакційному аналізі (Е. Берн).
4. Християнсько-філософська інтерпретація людини.
5. Функціональне розуміння людини філософською антропологією (М. Шелер, Г. Плеснер).
6. Концепція людини в філософії життя. Ф. Ніцше. Соціальні ідеї у філософії доби Просвітництва.
7. Суспільство та його еволюція в філософії позитивізму. О. Конт. Г. Спенсер. К. Попер.
8. Концепція матеріалістичного розуміння історії. К. Маркс.
9. Структурно-функціональний аналіз суспільства. Е. Дюркгайм.
10. Соціальна концепція Х. Ортеги-і-Гасета.
11. У чому відмінність “закритого” та “відкритого” суспільства, за К.Попером?
12. Чим різняться добірна людина та людина-маса?
13. У чому виявний бунт мас, за Х. Ортегою-і-Гасетом?
14. Філософське розуміння культури: натуралізм, соціологізм, аксіологізм.

15. Глобально-технократичний та локально-культурологічний підходи до інтерпретації цивілізації. Основні риси західної цивілізації.
16. Перспективи культуро-цивілізаційного поступу.
17. Глобалізація як цивілізаційний феномен. Етапи глобалізаційної інтеграції.
18. Глобальні загрози людству. Римський клуб: глобальне прогнозування розвитку людства.
19. Сталий розвиток як ідея гідного життя людини. Імперативи сталого розвитку.
20. Предмет вивчення етики
21. Сутність поняття моралі
22. Структура моральної свідомості
23. Загально людські цінності як основа етики
24. Вчинок – як прояв практичної філософії
25. Моральні основи етики ненасильства

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль:

Метод усного контролю: співбесіда, фронтальне опитування, підготовка доповідей та ін.

Методи письмового контролю: тестові завдання, виконання контрольних робіт, виконання рефератів та ін.

Підсумковий контроль – залік - 2й рік навчання; іспит – 3-й рік навчання

Бальна система оцінювання різних форм навчання студента в межах кожного модуля

№ п/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Модуль 1	Модуль 2
			Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)
1	Лекційні заняття: <ul style="list-style-type: none"> • відвідування; • конспектування лекцій 	до 1	1x7 = 7	1x6 = 6
2	Індивідуальні завдання: <ul style="list-style-type: none"> • відвідування консультацій; • усна відповідь; • реферат 	до 1 до 4 до 2	1x2 = 2 4x2 = 8 2x2 = 4	1x1 = 1 4x1 = 4 2x2 = 4
3	Самостійна робота: <ul style="list-style-type: none"> • письмові відповіді; • усна співбесіда 	до 2 до 2	2x3 = 6 2x1 = 2	2x7 = 14 2x1 = 2

4	Модульна контрольна робота	до 5	5x1 = 5	5x1 = 5
	Всього за модуль		37	33
	Іспит чи залік	до 30	30	
	Разом з дисципліни	37 + 33 + 30 = 100 балів		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсової роботи, практики		для заліку
90 – 100	A	5	відмінно	зараховано
82 – 89	B	4+	добре	
74 – 81	C	4		
64 – 73	D	3+	задовільно	
60 – 63	E	3		
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань і вмінь:

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

У випадках, коли студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни, вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу з питання, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускає при цьому помилки.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B
	74 – 81	C

у випадках, коли студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	64 – 73	D
	60 – 63	E

у випадках, коли студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34	F

у випадках, коли студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу.

4. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Умови допуску студента до іспиту:

- присутність на 70% лекційних занять
- відсутність заборгованостей з виконання самостійної роботи;
- відсутність заборгованостей з модульної контрольної роботи;
- позитивні рейтингові бали за кожний модуль.

В процесі опанування дисципліни студенти мають відвідувати заняття та вчасно виконувати завдання.

В процесі опанування дисципліни студентам забороняється:

Запізнюватися (у випадку форс мажорного запізнення, необхідно вибачитися та зайти в аудиторію після дозволу викладача, максимально не привертаючи уваги, а після заняття пояснити причину запізнення);

Пропускати заняття без поважних причин (у випадку поважної причини надати документ, що пояснює відсутність (лікарняний, довідка, мобільність навчання тощо);

Використовувати інформаційні матеріали з мережі Internet при

виконанні самостійних завдань без коректних посилань відповідно до наукових стандартів;

Використовувати гаджети та інформаційні джерела під час виконання контрольних завдань в аудиторії;

Перебивати викладача чи студента під час їх промови;

Використовувати сленг, нецензурну лексику чи лаку.

Етичною основою педагогічного спілкування визнаються суб'єкт-суб'єктні відносини, в яких кожен учасник процесу має рівні права на участь в освітньому процесі, тому педагогічний діалог має будуватися на поважній взаємодії викладач-студент та прийнятті буд-яких позицій на умовах їх обґрунтованості та доведеності, а також толерантного ставлення до учасників навчального процесу іншої релігійної конфесії, національної ідентичності, політичних уподобань тощо.

Рекомендована література

Основна

1. Гуревич, П. С. Философская антропология / П. С. Гуревич. – М.: Омега-Л, 2008. – 608 с.
2. Малахов В.А. Етика. Курс лекцій: Навч. посібник. – Київ, 2001.
3. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Навч. посібник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – Розд. 13-14.
4. Рижак Л. Філософія : підручник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – Розд. 18.
5. Шабанова Ю.А. Философия и музыка: место встречи человек / Монография – Д.: Лира, 2017. – 172 с.

Додаткова

1. Бауман З. Глобалізації. Наслідки для людини і суспільства. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. – С. 47–63.
2. Бек У. Что такое глобализация? – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
3. Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. – К.: Альтерпрес, 2004. – С. 10–30.
4. Кайку М. Візії: як наука змінить ХХІ сторіччя. – Львів : Літопис, 2004. – С. 30–38.
5. Лок Дж. Два трактати про врядування. – К.: Основи, 2001. – Розд. II–V; Розд. VIII.
6. Масуда Й. Комп’ютопія // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С. 469–486.
7. Ортега-і-Гасет Х. Навала мас // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С. 353–381.
8. Рижак Л. Філософія : підручник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – Розд. 17.
9. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Навч. посібник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – Розд.
10. Спенсер Г. Синтетическая философия. – К.: Ника-Центр, 1997. – 512 с.
11. Тофлер Е. Третья волна. – К.: Всесвіт, 2000. – 480 с.
12. Фермеерс Е. Очі панди. Філософське есе про довкілля. – Львів: “Стрім”, 2000. – С. 12–35.
13. Фрідмен Т. Лексус і оливкове дерево. Зрозуміти глобалізацію. – Львів : [Б. в.], 2002. – С. 51–69.
14. Фрідмен Т. Нова система. Лексус і оливкове дерево // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С. 509–525.
15. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. – Львів : Кальварія, 2005. – 380 с.

16. Хантінгтон С. Захід: унікальність versus універсалізм // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С. 498–508.